

В.П. Сорокіна, викл.-метод. вищ. кат. (*ХДППК ім. В.І. Вернадського, Харків*)

А.І. Олійник, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК АСПЕКТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ

У психолого-педагогічному словнику (Є. Рапацевич) «самостійна робота» визначається як метод навчання і самоосвіти. Самостійна робота, на думку автора, потребує інтенсивного мислення, розв'язання пізнавальних задач, обробку інформації, ведення записів тощо. СРС є важливим фактором теоретичної та практичної підготовки до майбутньої діяльності, формування необхідних знань, умінь, навичок та якостей, що особливо важливо в умовах, коли на аудиторних заняттях розглядаються переважно проблемні питання, а майже половина навчального матеріалу пересувається у бік самостійної роботи студентів. І ця частина роботи повинна бути методично забезпечена і дидактично обгрунтована. Тому актуальним завданням є посилення роботи викладачів над якісною складовою методичного забезпечення цієї частини. Метою роботи було показати інноваційні напрями організації самостійної роботи студентів у аспекті їх практичної підготовки та формування індивідуальності.

Система викладання дисциплін на кафедрі за останні роки суттєво змінилася: розширилися тенденції інноваційного розвитку методів викладання, відбулися кардинальні зміни в процесі організації та планування навчального процесу; змінено порядок проходження практики студентів; введено у навчальні плани низку нових професійних дисциплін, включаючи авторські курси. Метою цих заходів є необхідність орієнтування освітянського процесу на формування професійного «Я» майбутнього спеціаліста, з'ясування і забезпечення сукупності умов для самореалізації можливостей і здібностей кожного студента, надання, таким чином, навчальному процесу особисто орієнтований, індивідуальний характер.

Передусім зараз викладачам слід звернути увагу на активізацію і вдосконалювання видів та форм самостійної роботи, що спрямовані на розвиток творчих здібностей студента та набуття фахових навичок. З цього напрямку, при підготовці комплексної товарознавчої практики, внесено зміни у розділі пропозицій видів індивідуальних завдань студентів у напрямку надання більшої свободи при обранні посад для проходження практики. Позитивною тенденцією є зменшення

теоретичної складової, і збільшення часу перебування студентів на важливих ділянках, де відбувається процес оформлення заявок та заказів на товар, приймання товару на склад та його переміщення до торговельної зали, оптове переміщення товару між посередниками, пошук та визначення підприємств, що пропонують якісний товар за більш дешевими цінами, визначення якості товару, укладання договорів як з українськими так і закордонними комітентами, розробка логістичних схем переміщення товару між митницями з урахуванням економії часу та витрат на транспортування та оформлення товару тощо. Невід'ємною складовою фахової діяльності студентів є вміння самостійно працювати з нормативно-технічною інформацією на товари. Тому значна увага зосереджується на оновленні і поповненні наочних навчальних матеріалів ТУ, ДСТУ, Міждержавними ГОСТами, законодавчими матеріалами та іншою документацією за тими групами товарів чи методиками, що вивчаються відповідно до робочих програм. Позитивну роль у надбанні самостійного логічного мислення відіграють індивідуальні завдання, які доповнені питаннями, що передбачують порівняння результатів отриманих дослідним шляхом із даними стандартів та сертифікатів якості на товар.

Велику роль в організації самостійної роботи відіграє введення елементів, невідомих студенту раніш, навчальних дій або логічних задач, без знання яких виконання завдань неможливе. Водночас слід приділяти більше уваги індивідуальній роботі зі студентами, завдяки якій можна надати студентові конкретні рекомендації, допомогти знайти інформацію, що відсутня у навчальних посібниках, надати поради з оволодіння засобами для виконання практичних завдань. Для здійснення цього напряму викладачам слід поступово відходити від завдань по написанню рефератів і спрямовувати творчий потенціал студентів на практично-аналітичну складову, що складається в аналізі потужностей різних постачальників товару та визначенні відмінних ознак якісної складової товарів, що ними пропонуються; аналізі відношення споживачів до товару однієї групи, але різних виробників; аналізі стадій формування споживчих переваг на ринку; визначенні іноземних торговельних марок, товар яких користується перевагою у споживачів та дослідженні їх показників якості; встановленні якісних переваг між традиційними товарами та товарами з поліпшеними властивостями; розробкою логістичних схем поставки товарів від закордонних виробників; розробкою логістичних схем міжнародних перевезень товарів; розрахунком митної вартості за різних умов поставки тощо.